

ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΤΗΣ ΓΕΝΙΚΗΣ ΕΙΣΑΓΓΕΛΕΑ

JULIANE KOKOTT

της 7ης Ιουλίου 2011¹

I — Εισαγωγή

1. Μεταξύ των στόχων της κοινής γεωργικής πολιτικής της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΚΠΠ) συγκαταλέγεται, επίσης, η εξασφάλιση δικαίου εισοδήματος για τους γεωργούς². Για τον σκοπό αυτό, η Ένωση διαθέτει στον προϋπολογισμό της πόρους, από τους οποίους μπορεί να χορηγείται άμεση εισοδηματική στήριξη στους γεωργούς. Από τη μεταρρύθμιση του 2003, η αρχικώς συνδεδεμένη με το προϊόν στήριξη «αποσυνδέθηκε» σταδιακά και συμπεριλήφθηκε σε μία «ενιαία ενίσχυση». Σκοπός της μεταρρυθμίσεως ήταν να προσανατολίζονται οι γεωργοί κατά την επιλογή των προς καλλιέργεια προϊόντων όχι στην ενίσχυση, αλλά στην αγορά. Το ύψος της ενιαίας ενισχύσεως που μπορεί να διεκδικήσει ένας γεωργός τελεί, μεταξύ άλλων,

σε συνάρτηση³ με το ύψος της στήριξης, την οποία είχε λάβει κατά το προ της μεταρρυθμίσεως διάστημα· κρίσιμα επί τούτου είναι τα έτη 2000 έως 2002.

2. Προκειμένου να μπορούν να λαμβάνουν και οι νεοεισερχόμενοι ενιαία ενίσχυση, τα κράτη μέλη μπορούν να τους χορηγούν ποσά αναφοράς από ένα αποκαλούμενο «εθνικό απόθεμα», το οποίο σχηματίζεται, μεταξύ άλλων, μέσω της μειώσεως των ποσών αναφοράς που χορηγήθηκαν στους μέχρι τότε αποδέκτες ενισχύσεων. Στο πλαίσιο αυτό, το Tribunal Supremo (Ισπανία) ζητεί από το Δικαστήριο να διευκρινίσει κατά πόσον τα κράτη μέλη δύνανται να λαμβάνουν υπόψη

1 — Γλώσσα του πρωτοτύπου: η γερμανική.

2 — Άρθρο 39, παράγραφος 1, στοιχείο β', ΣΛΕΕ (πρώην άρθρο 33, παράγραφος 1, στοιχείο β', ΕΚ).

3 — Σύμφωνα με τον εφαρμοστέο κατά τον χρόνο της υπό κρίση υποθέσεως κανονισμό (ΕΚ) 1782/2003 του Συμβουλίου, της 29ης Σεπτεμβρίου 2003, για τη θέσπιση κοινών κανόνων για τα καθεστώτα άμεσης στήριξης στα πλαίσια της κοινής γεωργικής πολιτικής και για τη θέσπιση ορισμένων καθεστώτων στήριξης για τους γεωργούς και για την τροποποίηση των κανονισμών (ΕΟΚ) 2019/93, (ΕΚ) 1452/2001, (ΕΚ) 1453/2001, (ΕΚ) 1454/2001, (ΕΚ) 1868/94, (ΕΚ) 1251/1999, (ΕΚ) 1254/1999, (ΕΚ) 1673/2000, (ΕΟΚ) 2358/71 και (ΕΚ) 2529/2001 (ΕΕ L 270, σ. 1, στο εξής: κανονισμός 1782/2003 ή κανονισμός 1782/2003 περί της ενιαίας ενισχύσεως). Ο εν λόγω κανονισμός καταργήθηκε και αντικαταστάθηκε από τον κανονισμό (ΕΚ) 73/2009 του Συμβουλίου, της 19ης Ιανουαρίου 2009, σχετικά με τη θέσπιση κοινών κανόνων για τα καθεστώτα άμεσης στήριξης για τους γεωργούς στο πλαίσιο της κοινής γεωργικής πολιτικής και τη θέσπιση ορισμένων καθεστώτων στήριξης για τους γεωργούς, για την τροποποίηση των κανονισμών (ΕΚ) 1290/2005, (ΕΚ) 247/2006, (ΕΚ) 378/2007 και για την κατάργηση του κανονισμού (ΕΚ) 1782/2003 (ΕΕ L 30, σ. 16).

ως «νέους» γεωργούς⁴ μόνον τους «νεαρούς» γεωργούς (ηλικίας κάτω των 40 ετών), οι οποίοι έλαβαν ήδη, κατά την πρώτη τους εγκατάσταση, άλλο μέτρο στήριξης της Ένωσης, ήτοι την αποκαλούμενη στήριξη κατά την εγκατάσταση⁵, η οποία στοχεύει στην αγροτική ανάπτυξη.

II — Νομικό πλαίσιο

A — Το δίκαιο της Ένωσης

1. Ο κανονισμός 1782/2003 περί ενιαίας ενισχύσεων.

3. Με τον κανονισμό 1782/2003⁶ οι συνδεδεμένες με το προϊόν άμεσες εισοδηματικές ενισχύσεις για γεωργούς, οι οποίες προβλέπονταν μέχρι τότε στο πλαίσιο της κοινής γεωργικής πολιτικής, συγκεντρώθηκαν εκτενώς σε μία ενιαία ενίσχυση.

4 — Στο γερμανικό κείμενο του κανονισμού 1782/2003 χρησιμοποιείται ο μάλλον αφηρημένος όρος «Betriebsinhaber», ενώ σε άλλες γλωσσικές εκδόσεις χρησιμοποιούνται πιο συγκεκριμένοι όροι, όπως «farmer», «agriculteur», «agricoltore», «agricultor» ή «landbouwer». Σε όλες τις γλωσσικές εκδόσεις το άρθρο 2, στοιχείο α', του κανονισμού αυτού ορίζει ότι ο ως άνω όρος περιλαμβάνει όχι μόνον τα φυσικά, αλλά και τα νομικά πρόσωπα, ή ομάδες τέτοιων προσώπων. Για λόγους καλύτερης σαφήνειας, θα κάνω ακολούθως χρήση του όρου γεωργός.

5 — Σύμφωνα με τον κανονισμό (ΕΚ) 1698/2005 του Συμβουλίου, της 20ής Σεπτεμβρίου 2005, για τη στήριξη της αγροτικής ανάπτυξης από το Ευρωπαϊκό Γεωργικό Ταμείο Αγροτικής Ανάπτυξης (ΕΓΤΑΑ) (ΕΕ L 277, σ. 1, στο εξής: κανονισμός 1698/2005 ή κανονισμός 1698/2005 για την αγροτική ανάπτυξη).

6 — Παρατεθείς στην υποσημείωση 3.

4. Κατά την εικοστή ένατη αιτιολογική σκέψη του εν λόγω κανονισμού, «[π]ροκειμένου να καθορισθεί το ποσό που θα δικαιούται ο γεωργός στα πλαίσια του νέου καθεστώτος, ενδείκνυται να γίνει αναφορά στα ποσά που έχει λάβει κατά τη διάρκεια μιας περιόδου αναφοράς. Προκειμένου να αντιμετωπισθούν ιδιαίτερες καταστάσεις, θα πρέπει να δημιουργηθεί ένα εθνικό απόθεμα. Το απόθεμα αυτό είναι δυνατόν να χρησιμοποιηθεί επίσης για να διευκολυνθεί η συμμετοχή νέων γεωργών στο καθεστώς. Η ενιαία ενίσχυση θα πρέπει να καθιερωθεί στο επίπεδο της γεωργικής εκμετάλλευσης.»

5. Η παράγραφος 1 του άρθρου 33 «Επιλεξιμότητα» του κανονισμού 1782/2003 ορίζει:

«Οι γεωργοί έχουν πρόσβαση στο καθεστώς ενιαίας ενίσχυσης εφόσον:

[...]

γ) έχουν λάβει δικαίωμα ενίσχυσης από το εθνικό απόθεμα ή μέσω μεταβίβασης.»

6. Το άρθρο 42 «Εθνικό απόθεμα» του εν λόγω κανονισμού ορίζει:

«1. Τα κράτη μέλη [...] προβαίνουν σε γραμμική ποσοστιαία μείωση των ποσών αναφοράς προκειμένου να δημιουργήσουν ένα εθνικό απόθεμα. Η μείωση δεν υπερβαίνει το 3 %.

[...]

3. Τα κράτη μέλη δύνανται να χρησιμοποιούν το εθνικό απόθεμα προκειμένου να καθορίζουν, κατά προτεραιότητα, ποσά αναφοράς για τους γεωργούς που αρχίζουν τη γεωργική τους δραστηριότητα μετά την 31η Δεκεμβρίου 2002, ή το 2002 αλλά χωρίς να λαμβάνουν κάποια άμεση ενίσχυση για το έτος αυτό, σύμφωνα με αντικειμενικά κριτήρια και με τέτοιον τρόπο ώστε να εξασφαλίζουν ίση μεταχείριση μεταξύ γεωργών και να εμποδίζουν τις στρεβλώσεις της αγοράς και του ανταγωνισμού.

4. Τα κράτη μέλη χρησιμοποιούν το εθνικό απόθεμα προκειμένου να καθορίζουν, με αντικειμενικά κριτήρια και κατά τρόπο που εγγυάται την ίση μεταχείριση μεταξύ γεωργών και την αποφυγή στρεβλώσεων της αγοράς και του ανταγωνισμού, ποσά αναφοράς για γεωργούς σε συγκεκριμένες καταστάσεις που θα καθοριστούν από την Επιτροπή σύμφωνα με τη διαδικασία του άρθρου 144, παράγραφος 2.

5. Τα κράτη μέλη μπορούν να χρησιμοποιούν το εθνικό απόθεμα για να θεσπίζουν, σύμφωνα με αντικειμενικά κριτήρια και κατά τρόπον ώστε να εξασφαλίζεται ίση μεταχείριση μεταξύ των γεωργών και να αποφεύγονται στρεβλώσεις της αγοράς και του ανταγωνισμού, ποσά αναφοράς για τους γεωργούς περιοχών στις οποίες εφαρμόζονται προγράμματα αναδιάρθρωσης και/ή αναπτυξιακά προγράμματα που υπόκεινται σε κάποια μορφή δημόσιας παρέμβασης προκειμένου να αποφευχθεί η εγκατάλειψη της γης ή/και να αντισταθμιστούν συγκεκριμένα μειονεκτήματα για τους γεωργούς των περιοχών αυτών.

7. Σε περίπτωση που το εθνικό τους απόθεμα δεν επαρκεί για να καλύψει τις περιπτώσεις οι οποίες αναφέρονται στις παραγράφους 3 και 4, τα κράτη μέλη προβαίνουν σε γραμμικές μειώσεις των δικαιωμάτων.

[...].»

2. Ο εκτελεστικός κανονισμός 795/2004

7. Κατά το άρθρο 2, στοιχείο ια', του κανονισμού (ΕΚ) 795/2004 της Επιτροπής, της 21ης Απριλίου 2004, σχετικά με τη θέσπιση λεπτομερών κανόνων εφαρμογής του καθεστώτος ενιαίας ενίσχυσης που προβλέπεται στον κανονισμό 1782/2003⁷ «νοείται ως [...] γεωργός που αρχίζει μία γεωργική δραστηριότητα για τους σκοπούς του άρθρου 37, παράγραφος 2, και του άρθρου 42, παράγραφος 3, του κανονισμού (ΕΚ) 1782/2003, οποιοδήποτε φυσικό ή νομικό πρόσωπο που δεν έχει ασκήσει γεωργική δραστηριότητα στο όνομά του ή για λογαριασμό του ή δεν πρέπει να είχε τον έλεγχο νομικού προσώπου που ασκούσε γεωργική δραστηριότητα κατά τα 5 έτη που προηγούνται της έναρξης της νέας γεωργικής δραστηριότητας.

Σε περίπτωση νομικού προσώπου, το/τα φυσικό(-ά) πρόσωπο(-α) που ελέγχει/ουν το νομικό πρόσωπο δεν πρέπει να έχει ασκήσει γεωργική δραστηριότητα στο όνομά του και για λογαριασμό του ή δεν πρέπει να είχε

[...]

7 — ΕΕ L 141, σ 1, στο εξής: εκτελεστικός κανονισμός 795/2004.

τον έλεγχο νομικού προσώπου το οποίο έχει ασκήσει γεωργική δραστηριότητα, κατά τα 5 έτη που προηγούνται της έναρξης της γεωργικής δραστηριότητας του νομικού προσώπου.»

εγκατάστασης νέων γεωργών,

[...]».

8. Κατά το άρθρο 6, παράγραφος 1, του εν λόγω εκτελεστικού κανονισμού:

«Όταν ένα κράτος μέλος χρησιμοποιεί τις δυνατότητες που προβλέπονται στο άρθρο 42, παράγραφοι 3 και 5, του κανονισμού (ΕΚ) 1782/2003, οι γεωργοί μπορούν να λάβουν δικαιώματα ενίσχυσης από το εθνικό απόθεμα, σύμφωνα με τους όρους που καθορίζονται στο παρόν τμήμα και τα αντικειμενικά κριτήρια που ορίζονται από το σχετικό κράτος μέλος.»

10. Η παράγραφος 1 του άρθρου 22 «Εγκατάσταση νέων γεωργών» του εν λόγω κανονισμού ορίζει:

«Η στήριξη που προβλέπεται στο άρθρο 20, στοιχείο α', σημείο ii, παρέχεται σε άτομα τα οποία:

α) είναι ηλικίας κάτω των 40 ετών και εγκαθίστανται για πρώτη φορά σε γεωργική εκμετάλλευση ως αρχηγοί της εκμετάλλευσης·

3. Ο κανονισμός 1698/2005 για την αγροτική ανάπτυξη

9. Το άρθρο 20 του κανονισμού 1698/2005 για την αγροτική ανάπτυξη⁸, το οποίο συμπεριλαμβάνεται στον τίτλο IV «Στήριξη της αγροτικής ανάπτυξης», ορίζει:

β) διαθέτουν επαρκή επαγγελματική ικανότητα·

«Η στήριξη που στοχεύει την ανταγωνιστικότητα του τομέα της γεωργίας και της δασοκομίας αφορά:

γ) υποβάλλουν επιχειρηματικό σχέδιο για την ανάπτυξη των γεωργικών δραστηριοτήτων τους.»

α) μέτρα που αποσκοπούν στην προαγωγή της γνώσης και στη βελτίωση του ανθρώπινου δυναμικού μέσω:

[...]

B — Ισπανικό δίκαιο

8 — Παρατεθείς στην υποσημείωση 5.

11. Το βασιλικό διάταγμα 1470/2007, της 2ας Νοεμβρίου 2007, περί εφαρμογής των

άμεσων ενισχύσεων στη γεωργία⁹, το οποίο εκδόθηκε από το ισπανικό Υπουργικό Συμβούλιο προτάσει της Υπουργού Γεωργίας, Αλιείας και Τροφίμων, έχει ως σκοπό, κατά το άρθρο 1, παράγραφος 1, αυτού, τη θέσπιση βασικών κανόνων, μεταξύ άλλων, για την προβλεπόμενη στον κανονισμό 1782/2003 ενιαία ενίσχυση.

12. Κατά το άρθρο 9, παράγραφος 2, του εν λόγω βασιλικού διατάγματος:

«Με την επιφύλαξη της τηρήσεως των οριζόμενων προϋποθέσεων, δικαιώματα ενιαίας ενισχύσεως από το εθνικό απόθεμα χορηγούνται στους κάτωθι:

[...]

β) στους νεαρούς γεωργούς οι οποίοι πραγματοποίησαν την πρώτη εγκατάσταση στο πλαίσιο ενός προγράμματος αγροτικής ανάπτυξης που καθορίζεται βάσει του κανονισμού (ΕΚ) 1698/2005 [για τη στήριξη της αγροτικής ανάπτυξης], οι οποίοι δραστηριοποιήθηκαν σε κάποιον από τους τομείς του παραρτήματος VI του κανονισμού (ΕΚ) 1782/2003, πλην του τομέα παραγωγής σπόρων για σπορά, και δεν έχουν λάβει ήδη δικαιώματα ενιαίας ενισχύσεως από το εθνικό απόθεμα.»

13. Το βασιλικό διάταγμα 1470/2007 καταργήθηκε με το βασιλικό διάταγμα 1612/2008, της 3ης Οκτωβρίου 2008, το οποίο με τη

σειρά του καταργήθηκε με το βασιλικό διάταγμα 1608/2009, της 13ης Νοεμβρίου 2009, το περιεχόμενο του ενσωματώθηκε εντούτοις στα δύο αυτά μεταγενέστερα διατάγματα.

III — Τα πραγματικά περιστατικά και το προδικαστικό ερώτημα

14. Κατά το αιτούν δικαστήριο, η Unió de Pagesos de Catalunya είναι η πλέον αντιπροσωπευτική αγροτική συνδικαλιστική οργάνωση στην περιοχή της Καταλονίας.

15. Στις 27 Οκτωβρίου 2008, η Unió de Pagesos de Catalunya άσκησε¹⁰ προσφυγή ακυρώσεως ενώπιον του Tribunal Supremo, με αίτημα, μεταξύ άλλων, την ακύρωση του άρθρου 9, παράγραφος 2, στοιχείο b, του βασιλικού διατάγματος, διότι η εν λόγω διάταξη εισάγει μια νέα προϋπόθεση για τους νεαρούς γεωργούς που επιθυμούν να λάβουν ενιαία ενίσχυση, η οποία δεν προβλέπεται στο άμεσα εφαρμοστέο άρθρο 42, παράγραφος 3, του κανονισμού 1782/2003. Τουτέστιν, στο ως άνω άρθρο η δυνατότητα να λάβουν ενιαία ενίσχυση οι νεαροί γεωργοί δεν συνδέεται με τη χορήγηση στήριξης κατά την πρώτη εγκατάστασή.

16. Το Tribunal Supremo συμμερίζεται την άποψη της Unió de Pagesos de Catalunya ότι το άρθρο 9, παράγραφος 2, στοιχείο b, του βασιλικού διατάγματος 1470/2007

9 — Δημοσιεύτηκε στο *Boletín Oficial del Estado* της 3ης Νοεμβρίου 2007.

10 — Σύμφωνα με τα στοιχεία της μετέχουσας στην κύρια δίκη και στη διαδικασία ενώπιον του Δικαστηρίου *Coordinadora de Organizaciones de Agricultores y Ganaderos — Iniciativa Rural del Estado Español* (Κεντρική οργάνωση ισπανικών γεωργικών και κτηνοτροφικών ενώσεων — Πρωτοβουλία του Ισπανικού Κράτους για την αγροτική ανάπτυξη).

δημιουργεί μία άνιση κατάσταση, η οποία συνεπάγεται δυσμενείς διακρίσεις μεταξύ των νεαρών γεωργών και προσκρούει στην αρχή της υπεροχής του δικαίου της Ένωσης.

IV — Νομική αξιολόγηση

A — Επί του παραδεκτού του προδικαστικού ερωτήματος

17. Κρίνοντας ότι για την επίλυση της διαφοράς είναι αναγκαία η εκ μέρους του Δικαστηρίου ερμηνεία του άρθρου 42, παράγραφος 3, του κανονισμού 1782/2003, το Tribunal Supremo αποφάσισε να αναστείλει τη διαδικασία και να υποβάλει στο Δικαστήριο το ακόλουθο προδικαστικό ερώτημα:

«Είναι σύμφωνο με το άρθρο 42, παράγραφος 3, του κανονισμού 1782/2003 του Συμβουλίου, το άρθρο 9, παράγραφος 2, στοιχείο β, του βασιλικού διατάγματος 1470/2007, της 2ας Νοεμβρίου 2007, το οποίο εξαρτά τη δυνατότητα χορηγήσεως από το εθνικό απόθεμα δικαιωμάτων ενιαίας ενισχύσεως από τον όρο να πρόκειται για νεαρούς γεωργούς που έχουν πραγματοποιήσει την πρώτη τους εγκατάσταση στο πλαίσιο ενός προγράμματος αγροτικής ανάπτυξης που καθορίζεται βάσει του κανονισμού 1698/2005;»

18. Στη διαδικασία ενώπιον του Δικαστηρίου μετέσχαν η Coordinadora de Organizaciones de Agricultores y Ganaderos — Iniciativa Rural del Estado Español (στο εξής: Coordinadora), η Ισπανική, η Ελληνική και η Αυστριακή Κυβέρνηση, καθώς και η Επιτροπή· η Αυστριακή Κυβέρνηση κατέθεσε απλώς γραπτές παρατηρήσεις, ενώ οι υπόλοιπες μετέχουσες υπέβαλαν τις παρατηρήσεις τους τόσο γραπτώς όσο και προφορικά.

19. Το Tribunal Supremo αναφέρει στην απόφασή του περί παραπομπής, αφενός, ότι δεν έχει την ελάχιστη αμφιβολία όσον αφορά τη λυσιτέλεια που έχει για την επίλυση της διαφοράς της κύριας δίκης η ερμηνεία του κανονισμού 1782/2003. Αφετέρου, επισημαίνει ότι το προσβαλλόμενο βασιλικό διάταγμα 1470/2007 καταργήθηκε εν τω μεταξύ, το δε περιεχόμενό του ενσωματώθηκε σε μεταγενέστερα βασιλικά διατάγματα, με αποτέλεσμα να εξακολουθεί η προσβαλλόμενη διάταξη να είναι κρίσιμη στο πλαίσιο μελλοντικών διαδικασιών, στις οποίες ενδέχεται να υποβληθεί στην κρίση του δικαστηρίου το ίδιο ζήτημα.

20. Το παραπάνω δημιουργεί ήδη αμφιβολίες ως προς το εάν είναι πράγματι αναγκαίο για την επίλυση της διαφοράς της κύριας δίκης να απαντήσει το Δικαστήριο επί του προδικαστικού ερωτήματος, ή κατά πόσον η απάντηση θα έχει ενδεχομένως σημασία μόνον για μελλοντικές διαδικασίες.

21. Τις αμφιβολίες αυτές εντείνει περαιτέρω η Ισπανική Κυβέρνηση με τις γραπτές της παρατηρήσεις. Προβάλλει ότι, δεδομένου ότι το βασιλικό διάταγμα 1470/2007 καταργήθηκε εν τω μεταξύ, το προδικαστικό ερώτημα στερείται σημασίας για την απάντηση επί της εκ μέρους της Unió de Pagesos de Catalunya ασηκθείσας προσφυγής για την ακύρωση του διατάγματος αυτού και, επομένως, είναι απαράδεκτο.

22. Κατά πάγια νομολογία του Tribunal Supremo, σκοπός της άμεσης προσφυγής κατά γενικών διατάξεων είναι, ειδικότερα, να απαλειφθούν από την έννομη τάξη παράνομοι κανόνες που θέσπισε ο νομοθέτης, και όχι να εκδοθεί απόφαση για ατομικά δικαιώματα. Επομένως, κατά τη νομολογία, μία άμεση προσφυγή στερείται ουσίας όταν η προσβαλλόμενη διάταξη έχει ήδη απαλειφθεί με άλλον τρόπο από την έννομη τάξη κατά τον χρόνο εκδόσεως της αποφάσεως.

23. Βάσει ακριβώς της νομολογίας αυτής, το Tribunal Supremo έκρινε ότι παρείλκε η έκδοση αποφάσεως επί παλαιότερης προσφυγής ακυρώσεως εκ μέρους της Unió de Pagesos de Catalunya κατά του βασιλικού διατάγματος, το οποίο προηγήθηκε του επί του παρόντος προσβαλλόμενου βασιλικού διατάγματος 1470/2007 και καταργήθηκε από αυτό, και περάτωσε τη διαδικασία. Επιπλέον, το Tribunal Supremo περάτωσε τη διαδικασία σχετικά με την προσφυγή ακυρώσεως εκ μέρους μίας άλλης γεωργικής ενώσεως κατά του βασιλικού διατάγματος 1470/2007, με το σκεπτικό ότι το τελευταίο είχε καταργηθεί με το βασιλικό διάταγμα 1612/2008. Κατά την άποψη της Ισπανικής Κυβερνήσεως, η διαδικασία της κυρίας δίκης έχει, επομένως, καταστεί άνευ αντικειμένου και πρέπει να περατωθεί.

24. Κατόπιν τούτου, το Δικαστήριο ζήτησε από το Tribunal Supremo να διευκρινίσει¹¹ κατά πόσον η απάντηση επί του προδικαστικού ερωτήματος είναι αναγκαία για την επίλυση της διαφοράς της κύριας δίκης.

11 — Κατά το άρθρο 104, παράγραφος 5, του Κανονισμού Διαδικασίας.

25. Στην απάντησή του, το Tribunal Supremo διευκρινίζει ότι η κατάργηση του βασιλικού διατάγματος 470/2003 δεν θέτει υπό αμφισβήτηση το παραδεκτό της αιτήσεως εκδόσεως προδικαστικής αποφάσεως. Αφενός, επαναλαμβάνει ότι τα μεταγενέστερα διατάγματα περιέχουν την ίδια ρύθμιση. Αφετέρου, η νομολογία του, στην οποία βασίζεται η Ισπανική Κυβέρνηση, δεν τυγχάνει εφαρμογής εν προκειμένω, διότι η κατάργηση δεν έλαβε χώρα διαρκούσης της διαδικασίας. Επομένως, η προσφυγή της Unió de Pagesos de Catalunya παραμένει επίκαιρη.

26. Κατά πάγια νομολογία, η διαδικασία εκδόσεως προδικαστικών αποφάσεων του άρθρου 267 ΣΛΕΕ αποτελεί ένα μέσο συνεργασίας μεταξύ του Δικαστηρίου και των εθνικών δικαστηρίων, χάρη στο οποίο το μεν παρέχει στα δε τα στοιχεία ερμηνείας του δικαίου της Ένωσης που αυτά χρειάζονται για την επίλυση των διαφορών επί των οποίων καλούνται να αποφανθούν¹².

27. Οσάκις υποβάλλεται προδικαστικό ερώτημα στο Δικαστήριο, τεκμαίρεται, καταρχήν, ότι το ερώτημα αυτό είναι κρίσιμο για την επίλυση της διαφοράς της κύριας δίκης¹³.

12 — Αποφάσεις της 4ης Ιουλίου 2006, C-212/04, Αδενέλερ κ.λπ. (Συλλογή 2006, σ. I-6057, σκέψη 40), και της 24ης Μαρτίου 2009, C-445/06, Danske Slagterier (Συλλογή 2009, σ. I-2119, σκέψη 65), διάταξη της 14ης Οκτωβρίου 2010, C-336/08, Reinke (σκέψη 13), και απόφαση της 9ης Νοεμβρίου 2010, C-137/08, VB Pénzügyi Lízing (Συλλογή 2010, σ. I-10847, σκέψη 37).

13 — Αποφάσεις της 16ης Δεκεμβρίου 2008, C-210/06, Cartesio (Συλλογή 2008, σ. I-9641, σκέψη 67), της 22ας Ιουνίου 2010, C-188/10 και C-189/10, Melki (Συλλογή 2010, σ. I-5667, σκέψη 27), και της 12ης Οκτωβρίου 2010, C-45/09, Rosenbladt (Συλλογή 2010, σ. I-9391, σκέψη 33).

28. Το Δικαστήριο δύναται να απορρίψει αίτηση που υπέβαλε εθνικό δικαστήριο (μόνον) όταν προδήλως προκύπτει ότι η ερμηνεία του δικαίου της Ένωσης την οποία ζητεί το εθνικό δικαστήριο ουδόλως σχετίζεται με το υποστατό ή το αντικείμενο της διαφοράς της κύριας δίκης, όταν το πρόβλημα είναι υποθετικής φύσεως ή, επίσης, όταν το Δικαστήριο δεν διαθέτει τα πραγματικά και νομικά στοιχεία που είναι αναγκαία προκειμένου να δώσει λυσιτελή απάντηση στα υποβληθέντα σε αυτό ερωτήματα¹⁴.

29. Η αποστολή που έχει ανατεθεί στο Δικαστήριο στο πλαίσιο των αιτήσεων εκδόσεως προδικαστικής αποφάσεως συνίσταται στη συμβολή του στην απονομή της δικαιοσύνης στα κράτη μέλη, και όχι στη διατύπωση συμβουλευτικών γνώμων για ζητήματα γενικά ή υποθετικά¹⁵.

30. Δεδομένου ότι στην απάντησή του στην αίτηση του Δικαστηρίου για την παροχή διευκρινίσεων το Tribunal Supremo στηρίζει τη λυσιτελία του προδικαστικού του ερωτήματος στο γεγονός ότι η ουσιαστική ρύθμιση του προσβαλλόμενου, και εν τω μεταξύ καταργηθέντος, άρθρου 9, παράγραφος 2, σημείο b, του βασιλικού διατάγματος 1470/2007 περιελήφθη στα μεταγενέστερα διατάγματα, ενισχύει μάλλον την πρώτη εκδοχή, ότι δηλαδή η απάντηση επί του εν λόγω ερωτήματος δεν είναι αναγκαία μόνον για την επίλυση της διαφοράς της κύριας δίκης, αλλά θα μπορούσε να καταστεί απλώς αναγκαία για τη λήψη αποφάσεων επί ενδεχομένων μελλοντικών

προσφυγών κατά των μεταγενέστερων διαταγμάτων. Σε μια τέτοια περίπτωση, το προδικαστικό ερώτημα θα ήταν υποθετικό και, συνεπώς, απαράδεκτο.

31. Εντούτοις, το Tribunal Supremo διευκρίνισε επίσης ότι η νομολογία του, κατά την οποία οι ευθείες προσφυγές κατά διαταγμάτων, τα οποία εν τω μεταξύ καταργήθηκαν με άλλο τρόπο, καθίστανται άνευ αντικειμένου, δεν εφαρμόζεται στην υπό κρίση περίπτωση, διότι το προσβαλλόμενο διάταγμα 1470/2007 δεν καταργήθηκε διαρκούσης της διαδικασίας. Ως εκ τούτου, η προσφυγή στη διαφορά της κύριας δίκης παραμένει επίκαιρη. Θα ήταν πράγματι επιθυμητά περαιτέρω στοιχεία ως προς το ότι, κατά το ισπανικό δίκαιο, τα ήδη προ της ασκήσεως της προσφυγής καταργηθέντα διατάγματα μπορούν να ακυρωθούν, τούτο δεν είναι όμως δυνατόν οσάκις καταργήθηκαν διαρκούσης της διαδικασίας. Δεδομένης της σαφούς δηλώσεως του Tribunal Supremo, ότι η προσφυγή του Unió de Pagesos de Catalunya είναι ακόμη επίκαιρη, το προδικαστικό ερώτημα πρέπει, εντούτοις, να θεωρηθεί κρίσιμο για την έκδοση της αποφάσεως και, επομένως, παραδεκτό.

Β — Απάντηση επί του προδικαστικού ερωτήματος

32. Με το ερώτημά του, το αιτούν δικαστήριο ζητεί ουσιαστικώς να διευκρινιστεί κατά πόσο συμβιβάζεται προς το άρθρο 42, παράγραφος 3, του κανονισμού 1782/2003 το να μπορεί κράτος μέλος να περιορίζει την προβλεπόμενη σε αυτό δυνατότητα χορηγήσεως σε νέους γεωργούς ενιαίας ενισχύσεως από

14 — Βλ. τις παραταθείσεις στο σημείο 13 αποφάσεις.

15 — Αποφάσεις της 12ης Ιουνίου 2003, C-112/00, Schmidberger (Συλλογή 2003, σ. I-5659, σκέψη 32), της 8ης Σεπτεμβρίου 2009, C-478/07, Budejovický Budvar (Συλλογή 2009, σ. I-7721, σκέψη 64), της 11ης Μαρτίου 2010, C-384/08, Attanasio Group (Συλλογή 2010, σ. I-2055, σκέψη 28).

το εθνικό απόθεμα, στους νεαρούς γεωργούς που έχουν πραγματοποιήσει την πρώτη τους εγκατάσταση στο πλαίσιο προγράμματος αγροτικής ανάπτυξης βάσει του κανονισμού 1698/2005.

1. Απόψεις των μετεχόντων στη διαδικασία

33. Η Coordinadora, καθώς και η Ισπανική, η Γερμανική και η Αυστριακή Κυβέρνηση προτείνουν να δοθεί καταφατική απάντηση στο ως άνω ερώτημα.

34. Το άρθρο 42, παράγραφος 3, του κανονισμού 1782/2003 αφήνει στη διακριτική ευχέρεια των κρατών μελών την ενδεχόμενη χορήγηση λειτουργικών ενισχύσεων σε νέους γεωργούς μέσω του εθνικού αποθέματος. Οσάκις κράτος μέλος κάνει χρήση της δυνατότητας αυτής, η διακριτική του ευχέρεια περιορίζεται στο να εφαρμόζει αντικειμενικά κριτήρια, με τα οποία πρέπει να διασφαλίζεται η ίση μεταχείριση των γεωργών και να αποτρέπονται στρεβλώσεις της αγοράς και του ανταγωνισμού. Δεδομένου ότι η Ισπανία χρησιμοποιεί τα κριτήρια τα οποία προβλέπει το άρθρο 22, παράγραφος 1, του κανονισμού 1698/2005 για τη χορήγηση ενισχύσεων κατά την εγκατάσταση σε νεαρούς γεωργούς, οι απαιτήσεις αυτές πληρούνται. Το Δικαστήριο έχει ήδη αναγνωρίσει τη διακριτική ευχέρεια των κρατών μελών κατά τη χρήση

του εθνικού αποθέματος με την απόφαση Elbertsen¹⁶.

35. Η Ισπανική Κυβέρνηση προβάλλει, επίσης, ότι στο πλαίσιο της ερμηνείας του κανονισμού 1782/2003 πρέπει να λαμβάνεται υπόψη ο μέσω της μεταρρυθμίσεως του 2003 συντελεσθείς επαναπροσανατολισμός της κοινής γεωργικής πολιτικής. Κατόπιν της μεταρρυθμίσεως, οι μέχρι τότε δύο πυλώνες της ΚΓΠ, αφενός, η στήριξη των τιμών αγοράς και του εισοδήματος, αφετέρου, η αγροτική ανάπτυξη, δεν διακρίνονται πλέον σαφώς μεταξύ τους, αντιθέτως αλληλοσυμπληρώνονται και αλληλοκαλύπτονται, ενώ διαπιστώνεται ότι το βάρος μετατοπίζεται σαφώς υπέρ της αγροτικής αναπτύξεως¹⁷. Ο σύνδεσμος που επιχειρείται στην επίμαχη ρύθμιση λαμβάνει υπόψη ακριβώς το γεγονός αυτό.

36. Όσον αφορά την επιταγή περί ίσης μεταχείρισης, η Αυστριακή Κυβέρνηση διευκρινίζει ότι οι νεαροί γεωργοί, κατά την έννοια του άρθρου 22, παράγραφος 1, του κανονισμού 1698/2005, αξίζουν ιδιαιτέρως να τύχουν στήριξης και δεν βρίσκονται, επομένως, στην ίδια κατάσταση με άλλους νέους γεωργούς. Σε κάθε περίπτωση, η άνιση μεταχείριση δικαιολογείται αντικειμενικώς, ακόμη και σε

16 — Απόφαση της 22ας Οκτωβρίου 2009, C-449/08, Elbertsen (Συλλογή 2009, σ. I-10241).

17 — Η Ισπανική Κυβέρνηση παραπέμπει ιδίως σχετικούς στην πρώτη αιτιολογική σκέψη του κανονισμού 1698/2005, κατά την οποία «[μ]ία πολιτική αγροτικής ανάπτυξης θα πρέπει να συνοδεύει και να συμπληρώνει τις πολιτικές της κοινής γεωργικής πολιτικής για την αγορά και την εισοδηματική στήριξη και, με τον τρόπο αυτό, να συμβάλλει στην επίτευξη των στόχων της εν λόγω πολιτικής, όπως ορίζονται στη Συνθήκη», καθώς επίσης στην πέμπτη αιτιολογική σκέψη του κανονισμού 1782/2003, κατά την οποία ο εν λόγω κανονισμός προβλέπει ένα σύστημα σταδιακής μείωσης των άμεσων ενισχύσεων, οι δε οικονομίες που θα πραγματοποιηθούν κατ' αυτόν τον τρόπο θα πρέπει να χρησιμοποιούνται για τη χρηματοδότηση μέτρων στο πλαίσιο της αγροτικής ανάπτυξης.

συγκρίσιμες περιπτώσεις, ιδίως από τον σκοπό να προαχθεί η αγροτική ανάπτυξη. Η Γερμανική Κυβέρνηση ουδόλως διακρίνει εξίσου κάποια δυσμενή μεταχείριση, τούτο όμως απόκειται εν τέλει στο αιτούν δικαστήριο να το εξετάσει.

37. Η Γερμανική Κυβέρνηση επισημαίνει, επίσης, ότι το άρθρο 2, στοιχείο ια', του εκτελεστικού κανονισμού 795/20041 περιέχει έναν ελάχιστο μόνον ορισμό των νεοεισερχόμενων, από τον κύκλο των οποίων τα κράτη μέλη μπορούν να επιλέγουν σύμφωνα με αντικειμενικά κριτήρια. Η διακριτική ευχέρεια των κρατών μελών κατά τον καθορισμό των κριτηρίων αυτών υπογραμμίζεται επίσης στο άρθρο 6, παράγραφος 1, του εκτελεστικού κανονισμού 795/2005.

38. Η Ελληνική Κυβέρνηση συμμερίζεται καταρχήν την άποψη της Coordinadora και των υπολοίπων κυβερνήσεων, κρίνει εντούτοις ότι η ισπανική ρύθμιση δεν συμβιβάζεται προς το άρθρο 42, παράγραφος 3, του κανονισμού 1782/2003, διότι λαμβάνει υπόψη μόνον εκείνους τους νεαρούς γεωργούς των οποίων η πρώτη εγκατάσταση έτυχε στήριξης στο πλαίσιο του κανονισμού 1698/2005, χωρίς να διακρίνονται αντικειμενικοί λόγοι

για τη μη ενίσχυση εκείνων επίσης των νεαρών γεωργών των οποίων η πρώτη εγκατάσταση έτυχε στήριξης στο πλαίσιο του προγενέστερου κανονισμού 1257/1999.

39. Η Επιτροπή υποστηρίζει την άποψη ότι το άρθρο 9, παράγραφος 2, στοιχείο b, του βασιλικού διατάγματος 1470/2007 δεν συμβιβάζεται προς το άρθρο 42, παράγραφος 3, του κανονισμού 1782/2003, διότι προσκρούει στην αρχή της ίσης μεταχείρισης. Αφενός, λαμβάνονται ειδικότερα υπόψη μόνον οι νέοι εκείνοι γεωργοί οι οποίοι είναι ταυτόχρονα γεωργοί νεαρής ηλικίας. Αφετέρου, υφίσταται δυσμενής διάκριση μεταξύ των ιδίων επίσης των νεαρών γεωργών, καθότι απαιτείται να έχουν πραγματοποιήσει την πρώτη τους εγκατάσταση στο πλαίσιο ενός προγράμματος αγροτικής ανάπτυξης και να δραστηριοποιούνται σε συγκεκριμένους τομείς.

2. Ανάλυση

α) Προκαταρκτικές παρατηρήσεις

40. Το άρθρο 9, παράγραφος 2, στοιχείο b, του βασιλικού διατάγματος 1470/2007 εξαρτά από τέσσερις προϋποθέσεις την χορήγηση δικαιωμάτων ενιαίας ενισχύσεως από το εθνικό απόθεμα.

41. Πρώτον, πρέπει να πρόκειται για νεαρούς γεωργούς και, δεύτερον, η πρώτη τους

εγκατάσταση πρέπει να πραγματοποιήθηκε στο πλαίσιο ενός προγράμματος αγροτικής ανάπτυξης βάσει του κανονισμού 1698/2005. Όπως προκύπτει από την απόφαση περί παραπομπής, οι δύο αυτές προϋποθέσεις παραπέμπουν στο άρθρο 22 του κανονισμού 1698/2005, κατά το οποίο η προβλεπόμενη στο άρθρο 20, στοιχείο α', σημείο ii, του ίδιου κανονισμού στήριξη κατά την εγκατάσταση για νεαρούς γεωργούς¹⁸ παρέχεται σε άτομα, τα οποία α) είναι ηλικίας κάτω των 40 ετών και εγκαθίστανται για πρώτη φορά σε γεωργική εκμετάλλευση ως αρχηγοί της εκμετάλλευσης, β) διαθέτουν επαρκή επαγγελματική ικανότητα, γ) υποβάλλουν επιχειρηματικό σχέδιο για την ανάπτυξη των γεωργικών δραστηριοτήτων τους.

42. Τρίτον, το άρθρο 9, παράγραφος 2, στοιχείο b, του βασιλικού διατάγματος 1470/2007 απαιτεί να δραστηριοποιείται ο νεαρός γεωργός σε ορισμένο τομέα, ήτοι σε κάποιον από τους μνημονευόμενους στο παράρτημα VI του κανονισμού 1782/2003 τομείς, πλην του τομέα παραγωγής σπόρων για σπορά. Τέταρτον, ο νεαρός γεωργός δεν πρέπει να έχει ήδη λάβει δικαιώματα ενιαίας ενισχύσεως από το εθνικό απόθεμα.

43. Ουδεμία εκ των τεσσάρων αυτών προϋποθέσεων μνημονεύεται στο άρθρο 42, παράγραφος 3, του κανονισμού 1782/2003, το

οποίο ορίζει ότι τα κράτη μέλη δύνανται να χρησιμοποιούν το εθνικό απόθεμα προκειμένου να καθορίζουν, κατά προτεραιότητα, ποσά αναφοράς για τους γεωργούς που αρχίζουν τη γεωργική τους δραστηριότητα μετά την 31η Δεκεμβρίου 2002 ή το 2002 αλλά χωρίς να λαμβάνουν κάποια άμεση ενίσχυση για το έτος αυτό, σύμφωνα με αντικειμενικά κριτήρια και με τέτοιον τρόπο ώστε να εξασφαλίζουν ίση μεταχείριση μεταξύ γεωργών και να εμποδίζουν τις στρεβλώσεις της αγοράς και του ανταγωνισμού.

44. Παρότι το αιτούν δικαστήριο μνημονεύει στην απόφασή του περί παραπομπής και τις τέσσερις προϋποθέσεις που περιέχονται στην ισπανική ρύθμιση, ανήγαγε σε αντικείμενο του προδικαστικού του ερωτήματος μόνον τις δύο πρώτες εκ των προϋποθέσεων αυτών. Επομένως, θα επικεντρωθώ ουσιαστικώς στις πρώτες δύο προϋποθέσεις, δηλαδή στο ότι πρέπει να πρόκειται για νεαρό γεωργό ο οποίος έλαβε ήδη στήριξη για την πρώτη του εγκατάσταση στο πλαίσιο του κανονισμού 1698/2005 για την αγροτική ανάπτυξη. Η απάντηση στο ερώτημα αυτό ενδέχεται να καταστήσει σκόπιμες ή περιττές συμπληρωματικές παρατηρήσεις επί των δύο λοιπών προϋποθέσεων.

β) Διακριτική ευχέρεια αναφορικά με το «εάν»

45. Διαπιστώνεται, καταρχάς, ότι κατά το άρθρο 42, παράγραφος 3, του κανονισμού 1782/2003 επαφίεται στη διακριτική ευχέρεια των κρατών μελών να αποφασίσουν κατά πόσον θα κάνουν ή μη χρήση της

18 — Στο γερμανικό κείμενο του κανονισμού 1698/2005 χρησιμοποιείται ο όρος «νέοι γεωργοί», εντούτοις, για λόγους δε ευθυγράμμισης με τις υπόλοιπα γλωσσικές εκδόσεις και σαφέστερης αντιπαράθεσης προς τους «νέους» γεωργούς θα χρησιμοποιώ τον όρο «νεαροί γεωργοί».

προβλεπόμενης σε αυτό δυνατότητας. Τούτέστιν, στη διάταξη αυτή ορίζεται ρητώς ότι τα κράτη μέλη «δύνανται» να χρησιμοποιούν, κατά προτεραιότητα, το εθνικό απόθεμα προκειμένου να χορηγούν ποσά αναφοράς στους νέους γεωργούς¹⁹. Τούτο επιβεβαιώνεται εξάλλου στο άρθρο 6, παράγραφος 1, του εκτελεστικού κανονισμού 795/2004, το οποίο ορίζει τα ακόλουθα: «Όταν ένα κράτος μέλος χρησιμοποιεί τις δυνατότητες που προβλέπονται στο άρθρο 42, παράγραφοι 3 και 5, του κανονισμού (ΕΚ) 1782/2003 [...]».

46. Το παραπάνω δεν αποσαφηνίζει, όμως, ακόμη κατά πόσον και, ενδεχομένως, σε ποιο βαθμό τα κράτη μέλη διαθέτουν επίσης διακριτική εξουσία ως προς τη λεπτομερέστερη ρύθμιση μίας τέτοιας χορηγήσεως ποσών αναφοράς, ειδικότερα όσον αφορά τον κύκλο αποδεκτών.

γ) Ως προς το πεδίο εφαρμογής του άρθρου 42, παράγραφος 3, του κανονισμού 1782/2003.

47. Προτού διευκρινισθεί το ζήτημα σχετικά με τη διακριτική ευχέρεια ως προς το «εάν», πρέπει πρώτα να καθορισθεί ακριβέστερα το πεδίο εφαρμογής του άρθρου 42, παράγραφος 3, του κανονισμού 1782/2003. Όπως πράγματι προκύπτει από την απόφαση περί παραπομπής, κατά τη διαδικασία της κύριας

δίκης το Ministerio Fiscal²⁰ υποστήριξε την άποψη ότι η δυνατότητα των κρατών μελών, την οποία τους παρέχει το άρθρο 42, παράγραφος 3, του κανονισμού 1782/2003, να χορηγούν δικαιώματα από το εθνικό απόθεμα δεν περιορίζεται στη μνημονευόμενη στη διάταξη αυτή κατηγορία των νέων γεωργών, αλλά ότι, αντιθέτως, η κατηγορία αυτή πρέπει απλώς να λαμβάνεται υπόψη κατά προτεραιότητα.

48. Κατά του ως άνω συμπεράσματος συνηγορούν τόσο ο σκοπός του εθνικού αποθέματος, όσο και η οικονομία του άρθρου 42 του κανονισμού 1782/2003.

49. Όπως προκύπτει από την εικοστή ένατη αιτιολογική σκέψη του εν λόγω κανονισμού, το εθνικό απόθεμα χρησιμεύει στην αντιμετώπιση ιδιαίτερων καταστάσεων, το δε απόθεμα είναι δυνατόν να χρησιμοποιηθεί επίσης για τη συμμετοχή νέων γεωργών στο καθεστώς ενιαίων ενισχύσεων. Εάν όμως το άρθρο 42, παράγραφος 3, του κανονισμού 1782/2003 δεν αφορούσε αποκλειστικώς τους νέους γεωργούς, αλλά όλους τους γεωργούς, και λαμβάνονταν οι νέοι γεωργοί υπόψη απλώς κατά προτεραιότητα, θα παραβλεπόταν ο ειδικός σκοπός του εθνικού αποθέματος. Διότι, σε αντίθεση με τις παραγράφους 4 και 5 της διατάξεως αυτής, η παράγραφος της 3 ουδώς περιέχει καθορισμό της κατηγορίας αποδεκτών. Όπως όμως παρατηρεί η Ελληνική

19 — Στην απόφαση Elbertsen (παρατεθείσα στην υποσημείωση 16, σκέψη 28) το Δικαστήριο διαπίστωσε ήδη ότι το άρθρο 42, παράγραφος 3, του κανονισμού 1782/2003 αναγνωρίζει στα κράτη μέλη τη δυνατότητα να χρησιμοποιούν ή όχι το εθνικό απόθεμα στις περιπτώσεις που προβλέπουν οι διατάξεις αυτές.

20 — Ισπανική εισαγγελική αρχή.

Κυβέρνηση, το εθνικό απόθεμα θα καθίστατο άνευ σκοπού, εάν εδμιουργείτο καταρχάς μέσω γραμμικής μείωσης των ποσών αναφοράς όλων των γεωργών και καταβαλλόταν ακολούθως και πάλι σε όλους τους γεωργούς.

διατάγματος 1470/2007, καθόσον η εθνική αυτή διάταξη λαμβάνει υπόψη μόνον νεαρούς γεωργούς των οποίων η πρώτη εγκατάσταση έτυχε ήδη στήριξης στο πλαίσιο του 1698/2005 για την αγροτική ανάπτυξη.

50. Όπως ορθώς σημειώνει η Γερμανική Κυβέρνηση, η φράση «κατά προτεραιότητα» αναφέρεται μάλλον στη σχέση μεταξύ των διατάξεων των παραγράφων 3 έως 5 του άρθρου 42 του κανονισμού 1782/2003. Ενώ δηλαδή η παράγραφος 4 της διατάξεως αυτής δεσμεύει τα κράτη μέλη να χρησιμοποιούν το εθνικό απόθεμα για γεωργούς που βρίσκονται σε συγκεκριμένη κατάσταση, οι παράγραφοι 3 και 5 περιέχουν ρυθμίσεις μη δεσμευτικού χαρακτήρα. Στο πλαίσιο αυτό, η δυνατότητα που παρέχει η παράγραφος 3 έχει προτεραιότητα έναντι αυτής της παραγράφου 5, η οποία αφορά γεωργούς σε συγκεκριμένες περιοχές. Η παράγραφος 7 προβλέπει τη γραμμική μείωση των δικαιωμάτων από το εθνικό απόθεμα, οσάκις αυτό δεν επαρκεί για να καλύψει τις περιπτώσεις των παραγράφων 3 και 4. Τούτο δεν προβλέπεται, αντιθέτως, για τις περιπτώσεις της παραγράφου 5, οι οποίες μπορούν να λαμβάνονται υπόψη μόνον όταν το εθνικό απόθεμα επαρκεί για τις περιπτώσεις των παραγράφων 3 και 4.

51. Το άρθρο 42, παράγραφος 3, του κανονισμού 1782/2003 αναφέρεται, επομένως, αποκλειστικώς στους νέους γεωργούς υπό την έννοια που διευκρινίζεται στον κανονισμό αυτό. Ο κύκλος αυτός των προσώπων είναι που περιορίζεται περαιτέρω από το άρθρο 9, παράγραφος 2, σημείο b, του βασιλικού

δ) Διακριτική ευχέρεια αναφορικά με το «πώς»

52. Σε ό,τι αφορά το παραδεκτό ενός τέτοιου περιορισμού του κύκλου των δικαιούχων σε εθνικό επίπεδο, διαπιστώνεται καταρχάς ότι το άρθρο 42, παράγραφος 3, του κανονισμού 1782/2003 αφήνει στα κράτη μέλη ορισμένη διακριτική ευχέρεια στο πλαίσιο επίσης της συγκεκριμένης ρυθμίσεως της χορηγήσεως ποσών αναφοράς από το εθνικό απόθεμα. Τούτο προκύπτει από το γεγονός ότι το άρθρο 42, παράγραφος 3, του κανονισμού 1782/2003 έχει προφανώς κενά που χρήζουν περαιτέρω ρυθμίσεως, τούτο δε εναπόκειται, τουλάχιστον εν μέρει, στα κράτη μέλη.

53. Το άρθρο 42, παράγραφος 3, του κανονισμού 1782/2003 αναθέτει πράγματι στα κράτη μέλη τα οποία κάνουν χρήση της προβλεπόμενης σε αυτό δυνατότητας να εφαρμόζουν αντικειμενικά κριτήρια κατά τη χορήγηση ποσών αναφοράς, να διασφαλίζουν ίση μεταχείριση μεταξύ των γεωργών και να εμποδίζουν τις στρεβλώσεις της αγοράς και του ανταγωνισμού. Το άρθρο 6 του εκτελεστικού κανονισμού 795/2004 περιέχει μεν συγκεκριμένους κανόνες για τον υπολογισμό

του αριθμού και της αξίας των δικαιωμάτων ενισχύσεως που χορηγούνται κατ' αυτόν τον τρόπο. Εντούτοις, η εν λόγω διάταξη παραπέμπει επίσης στα αντικειμενικά κριτήρια που πρέπει να θέσουν τα κράτη μέλη.

54. Εφόσον, επομένως, απόκειται στα κράτη μέλη να θέσουν κριτήρια για τη χορήγηση ποσών αναφοράς από το εθνικό απόθεμα σε νέους γεωργούς, τα κράτη μέλη διαθέτουν συναφώς αναγκαστικά ορισμένη διακριτική ευχέρεια. Τούτο αποσαφηνίζεται εξίσου ρητώς στην έμπτη αιτιολογική σκέψη του εκτελεστικού κανονισμού 795/2004.

55. Διαπιστώνεται, ακολούθως, ότι το άρθρο 42, παράγραφος 3, του κανονισμού 1782/2003 ουδόλως περιέχει κάποιο στοιχείο από το οποίο να συνάγεται ότι δεν επιτρέπεται a priori στα κράτη μέλη να προβαίνουν σε επιλογή μεταξύ των νέων γεωργών. Το γεγονός μάλιστα, ότι στο στοιχείο ια' του άρθρου 2 «ορισμοί» του εκτελεστικού κανονισμού 795/2004 καθορίζεται ποιος νοείται ως νέος γεωργός, ήτοι, ακριβέστερα, ως «γεωργός που αρχίζει μία γεωργική δραστηριότητα», δεν αποκλείει ότι η διακριτική ευχέρεια των κρατών μελών περιλαμβάνει επίσης τη δυνατότητα να μην επιτρέπουν σε όλους τους νέους γεωργούς να έχουν μερίδιο στο εθνικό απόθεμα.

56. Κατά την άσκηση της διακριτικής τους ευχέρειας, τα κράτη μέλη οφείλουν, εντούτοις, να τηρούν, αφενός, τους ανωτέρω

αναφερθέντες όρους και κανόνες των κανονισμών 1782/2003 και 795/04 και, αφετέρου, τη σχετική νομολογία. Σύμφωνα με τη νομολογία αυτή, κατά τη λήψη μέτρων εφαρμογής μιας κανονιστικής ρυθμίσεως της Ένωσης, τα κράτη μέλη υποχρεούνται να ασκούν τη διακριτική τους ευχέρεια, ιδίως, τηρώντας τις γενικές αρχές του δικαίου της Ένωσης, στις οποίες συγκαταλέγονται η αρχή της αναλογικότητας και η αρχή της αποφυγής των διακρίσεων²¹. Επιπροσθέτως, τέτοια εκτελεστικά μέτρα πρέπει να σέβονται τα θεμελιώδη δικαιώματα²². Επιπλέον, μια τέτοια ρύθμιση η οποία θεσπίσθηκε στο πλαίσιο της κοινής γεωργικής πολιτικής δεν μπορεί να έχει τέτοιο περιεχόμενο ή να εφαρμόζεται κατά τέτοιον τρόπον ώστε να θέτει σε κίνδυνο τους σκοπούς της κοινής γεωργικής πολιτικής²³.

ι) Ύπαρξη αντικειμενικών κριτηρίων

57. Τα κριτήρια του άρθρου 22 του κανονισμού 1698/2005, στα οποία στηρίζεται η εν προκειμένω επίμαχη ισπανική ρύθμιση, ήτοι να πρόκειται για πρόσωπα τα οποία α) είναι ηλικίας κάτω των 40 ετών και εγκαθίστανται

21 — Αποφάσεις της 20ής Ιουνίου 2002, C-313/99, Mulligan κ.λπ. (Συλλογή 2002, σ. I-5719, σκέψη 35), της 11ης Ιανουαρίου 2007, C-384/05, Piek (Συλλογή 2007, σ. I-289, σκέψη 34), και της 5ης Μαΐου 2011, C-230/09 και C-231/09, Etling και Etling (Συλλογή 2011, σ. I-3097, σκέψη 74).

22 — Απόφαση Etling και Etling (παρατεθείσα στην υποσημείωση 21, σκέψη 74), βλ. επίσης διάταξη της 1ης Μαρτίου 2011, C-457/09, Chartry (Συλλογή 2011, σ. I-819, σκέψη 22).

23 — Απόφαση Etling και Etling (παρατεθείσα στην υποσημείωση 21, σκέψη 75).

για πρώτη φορά σε γεωργική εκμετάλλευση ως αρχηγοί της εκμετάλλευσης, β) διαθέτουν επαρκή επαγγελματική ικανότητα, γ) υποβάλλουν επιχειρηματικό σχέδιο για την ανάπτυξη των γεωργικών δραστηριοτήτων τους, είναι αναμφισβήτητα αντικειμενικά κριτήρια, ως εκ τούτου ο πρώτος όρος του άρθρου 42, παράγραφος 3, του κανονισμού 1782/2003 πρέπει να θεωρηθεί ως πληρωθείς.

ii) Αρχή της ίσης μεταχείρισης

58. Δυσκολότερη είναι η απάντηση επί του ερωτήματος κατά πόσον τηρείται επαρκώς και ο δεύτερος όρος του άρθρου 42, παράγραφος 3, του κανονισμού 1782/2003, ήτοι κατά πόσον διασφαλίζεται η ίση μεταχείριση των γεωργών.

59. Στο πλαίσιο αυτό πρέπει ιδίως να επισημανθεί ότι η απαγόρευση των διακρίσεων λόγω ηλικίας δυνάμει του άρθρου 21, παράγραφος 1, του Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης (στο εξής: Χάρτης των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων) έχει χαρακτήρα θεμελιώδους δικαιώματος²⁴ και πρέπει να τηρείται από τα κράτη μέλη,

δυνάμει του άρθρου 51, παράγραφος 1, του χάρτη αυτού, κατά την εφαρμογή του δικαίου της Ένωσης²⁵.

60. Κατά πάγια νομολογία²⁶ η αρχή της ίσης μεταχείρισης ή απαγορεύσεως των δυσμενών διακρίσεων, της οποίας η απαγόρευση των διακρίσεων λόγω ηλικίας συνιστά απλώς ειδική εφαρμογή²⁷, επιτάσσει να μην αντιμετωπίζονται κατά διαφορετικό τρόπο όμοιες καταστάσεις ούτε καθ' όμοιο τρόπο διαφορετικές καταστάσεις, εκτός αν μια τέτοιου είδους αντιμετώπιση δικαιολογείται αντικειμενικώς. Τα στοιχεία που χαρακτηρίζουν διάφορες καταστάσεις και, επομένως, τον συγκρίσιμο χαρακτήρα τους πρέπει, μεταξύ άλλων, να προσδιορίζονται και να εκτιμώνται υπό το φως του αντικειμένου και του σκοπού του μέτρου που εισάγει την εν λόγω διάκριση²⁸. Πρέπει, εξάλλου, να λαμβάνονται υπόψη οι αρχές και οι στόχοι του τομέα στον οποίο εμπίπτει το επίμαχο μέτρο²⁹.

24 — Βλ. προτάσεις του γενικού εισαγγελέα Υ. Bot της 7ης Ιουλίου 2009 επί της αποφάσεως της 19ης Ιανουαρίου 2010, C-555/07, Küçükdeveci (Συλλογή 2010, σ. I-365, σημείο 77).

25 — Βλ. αποφάσεις της 5ης Οκτωβρίου 2010, C-400/10 PPU, McB. (Συλλογή 2010, σ. I-8965, σκέψη 51), και της 22ας Δεκεμβρίου 2010, C-279/09, DEB Deutsche Energiehandels- und Beratungsgesellschaft (Συλλογή 2010, σ. I-13849, σκέψη 30).

26 — Αποφάσεις της 6ης Δεκεμβρίου 2005, C-453/03, C-11/04, C-12/04 και C-194/04, ABNA κ.λπ. (Συλλογή 2005, σ. I-10423, σκέψη 63), της 16ης Δεκεμβρίου 2008, C-127/07, Arcelor Atlantique et Lorraine κ.λπ. («Arcelor», Συλλογή 2008, σ. I-9895, σκέψη 23), της 7ης Ιουλίου 2009, C-558/07, S.P.C.M. κ.λπ. (Συλλογή 2009, σ. I-5783, σκέψη 74), και της 1ης Μαρτίου 2011, C-236/09, Association Belge des Consommateurs Test-Achats κ.λπ. («Test Achats», Συλλογή 2011 σ. I-773, σκέψη 28).

27 — Απόφαση της 19ης Ιανουαρίου 2010, Küçükdeveci (παραπεμπόσημο στην υποσημείωση 24, σκέψη 50).

28 — Αποφάσεις Arcelor (παραπεμπόσημο στην υποσημείωση 26, σκέψη 26), Test Achats (παραπεμπόσημο στην υποσημείωση 26, σκέψη 29), και της 17ης Μαρτίου 2011, C-221/09, AJD Tuna (Συλλογή 2011, σ. I-1655, σκέψη 93).

29 — Απόφαση Arcelor (παραπεμπόσημο στην υποσημείωση 26, σκέψη 26).

— Συγκρισσιμότητα της καταστάσεως

61. Το μέσω του κανονισμού 1782/2003 θεσπισθέν καθεστώς ενιαίας ενίσχυσης αποσκοπεί, όπως και η συνδεδεμένη με το προϋόν στήριξη που συμπεριλήφθηκε σε αυτό, κυρίως στην εξασφάλιση ενός δικαίου εισοδήματος για τον γεωργικό πληθυσμό³⁰, κάτι που δυνάμει του άρθρου 39, παράγραφος 1, στοιχείο β', ΣΛΕΕ (πρώην άρθρο 33 ΕΚ) συγκαταλέγεται στους σκοπούς της κοινής γεωργικής πολιτικής.

62. Σε ό,τι αφορά τον σκοπό του άρθρου 42, παράγραφος 3, του κανονισμού αυτού, που συνίσταται στο να επιτραπεί η συμμετοχή νέων γεωργών στο καθεστώς ενιαίας ενίσχυσης και στο να τους εξασφαλισθεί κατ' αυτόν τον τρόπο ένα δίκαιο εισόδημα, η κατάσταση των νεαρών γεωργών, των οποίων η πρώτη εγκατάσταση πραγματοποιήθηκε στο πλαίσιο ενός προγράμματος αγροτικής ανάπτυξης βάσει του κανονισμού 1698/2005, δεν διαφέρει από εκείνη άλλων νέων γεωργών.

63. Το άρθρο 9, παράγραφος 2, στοιχείο β, του βασιλικού διατάγματος 1470/2007 αποσκοπεί στην εφαρμογή του άρθρου 42, παράγραφος 3, του κανονισμού 1782/2003 και οφείλει, επομένως, να επιδιώκει καταρχήν τον ίδιο σκοπό.

64. Στο πλαίσιο αυτό, η Ισπανική Κυβέρνηση υποστηρίζει, ότι το άρθρο 9, παράγραφος 2, στοιχείο β, του βασιλικού διατάγματος 1470/2007 πρέπει να συνεκτιμά το γεγονός ότι το εθνικό απόθεμα είναι πεπερασμένο, με αποτέλεσμα να πρέπει αναγκαστικά να περιορίζεται η πρόσβαση σε αυτό. Επιχειρώντας έναν τέτοιο περιορισμό μέσω των κριτηρίων του άρθρου 22 του κανονισμού 1698/2005, το βασιλικό διάταγμα συνάδει προς τον επαναπροσανατολισμό της κοινής γεωργικής πολιτικής, σύμφωνα με τον οποία οι τέως δύο πυλώνες της ΚΓΠ, αφενός, η στήριξη των τιμών αγοράς και του εισοδήματος, αφετέρου, η αγροτική ανάπτυξη, δεν διακρίνονται πλέον σαφώς μεταξύ τους, αλλά αλληλοσυμπληρώνονται και αλληλοκαλύπτονται, ενώ διαπιστώνεται ότι το βάρος μετατοπίζεται σαφώς υπέρ της αγροτικής αναπτύξεως.

65. Η ως άνω συνεκτίμηση των στόχων της αγροτικής ανάπτυξης δεν μπορεί, εντούτοις, να έχει ως αποτέλεσμα να διαφέρει η κατάσταση των νέων γεωργών, των οποίων η πρώτη εγκατάσταση πραγματοποιήθηκε το πλαίσιο ενός προγράμματος αγροτικής ανάπτυξης βάσει του κανονισμού 1698/2005, από την αντίστοιχη άλλων νέων γεωργών, όσον αφορά την κείμενη στο επίκεντρο του κανονισμού 1782/2003 ανάγκη, να λάβουν εισοδηματική στήριξη. Οι στόχοι αυτοί πρέπει να ληφθούν υπόψη μόνον στο πλαίσιο της επακόλουθης εξετάσεως του ζητήματος κατά πόσον συντρέχει αντικειμενικός λόγος για διαφορετική μεταχείριση.

30 — Βλ. την εικοστή πέμπτη και την εικοστή έβδομη αιτιολογική σκέψη του κανονισμού 73/2009 (παραπεθείς στην υποσημείωση 3).

— Συνδρομή αντικειμενικού λόγου για διαφορετική μεταχείριση

να αποσβεστεί η σχετική υψηλή επένδυση και να ασκηθεί κατά πράγματι βιώσιμο τρόπο η γεωργική δραστηριότητα.

66. Όπως ορθώς τονίζουν η Ισπανική και η Γερμανική Κυβέρνηση, το εθνικό απόθεμα είναι πεπερασμένο. Από το άρθρο 42, παράγραφοι 1 και 2, του κανονισμού 1782/2003 προκύπτει ότι τα μέσα που διατίθενται επί τούτου δεν επιτρέπεται να υπερβαίνουν ένα ορισμένο ανώτατο όριο. Επιπλέον, όπως προκύπτει από τις παραγράφους 4 και 5 του άρθρου αυτού, η χρήση του δεν περιορίζεται στη στήριξη νέων γεωργών. Επομένως, ανεξαρτήτως των προβλεπόμενων στο άρθρο αυτό κανόνων περί προτεραιότητας και μειώσεως, είναι ενδεχομένως σκόπιμο να περιοριστεί η κατά την παράγραφο 3 του άρθρου αυτού υφιστάμενη δυνατότητα συμμετοχής νέων γεωργών στο καθεστώς ενιαίας ενίσχυσης σε μια επιλεγμένη κατηγορία προσώπων.

67. Όπως παρατηρεί η Αυστριακή Κυβέρνηση, η κατηγορία εκείνων των ατόμων που έλαβαν ήδη στήριξη κατά την εγκατάσταση βάσει των άρθρων 20, στοιχείο α', σημείο ii, και 22 του κανονισμού 1698/2005, αξίζει ιδιαίτερος να τύχει ενισχύσεως, καθότι συγκεντρώνει από άποψη προσώπων και επιχειρήσεων προϋποθέσεις, οι οποίες επιτρέπουν την πρόβλεψη μιας σοβαρής και βιώσιμης γεωργικής δραστηριότητας.

68. Μεταξύ των προϋποθέσεων αυτών συγκαταλέγεται επίσης η ηλικία, δεδομένου ότι στην περίπτωση των νεαρών γεωργών μπορεί να συναχθεί ότι πρόκειται να διατηρήσουν για αρκετά μεγάλο διάστημα τη νεοϊδρυθείσα γεωργική τους επιχείρηση, ώστε να μπορεί

69. Σε ό,τι αφορά το συγκεκριμένο όριο ηλικίας κάτω των 40 ετών, ο νομοθέτης πρέπει να διαθέτει, ακριβώς όπως στον τομέα της κοινωνικής πολιτικής και της πολιτικής απασχόλησης³¹, ένα προνόμιο εκτιμήσεως, το οποίο θα πρέπει να υπόκειται σε έλεγχο μόνον ως προς το κατά πόσον το καθορισθέν όριο ηλικίας είναι προδήλως ακατάλληλο. Αυτό δεν ισχύει εν προκειμένω. Μπορεί, πράγματι, να θεωρηθεί ως δεδομένο ότι ένα άτομο κάτω των 40 ετών θα συνεχίσει την επιχείρησή του για αρκετά μεγάλο χρονικό διάστημα, ώστε να μπορεί να συμβάλει στη βιώσιμη γεωργία και στην αγροτική ανάπτυξη.

70. Το γεγονός ότι το άρθρο 9, παράγραφος 2, στοιχείο b, του βασιλικού διατάγματος 1470/2007 συνδέεται με τα κριτήρια στήριξης του άρθρου 22 του κανονισμού 1698/2005 για την αγροτική ανάπτυξη συνάδει επιπλέον, όπως παρατηρούν η Ισπανική, η Γερμανική και η Αυστριακή Κυβέρνηση, προς τον νέο προσανατολισμό της κοινής γεωργικής πολιτικής. Όπως προκύπτει από την εικοστή πρώτη αιτιολογική σκέψη του κανονισμού 1782/2003, ο στόχος περί εξασφαλίσεως ενός δικαίου εισοδήματος για τον γεωργικό πληθυσμό συνδέεται στενά με τη διατήρηση των αγροτικών περιοχών. Επιπλέον, ο κανονισμός αυτός προβλέπει μετατόπιση των ενισχύσεων προς την αγροτική ανάπτυξη. Καθιερώνει, ειδικότερα, ένα σύστημα υποχρεωτικής σταδιακής μείωσης των άμεσων

31 — Αποφάσεις της 16ης Οκτωβρίου 2007, C-411/05, *Palacios de la Villa* (Σύλλογη 2007, σ. I-8531, σκέψη 68), και της 12ης Ιανουαρίου 2010, C-341/08, *Petersen* (Σύλλογη 2010, σ. I-47, σκέψη 70). Βλ. συναφώς επίσης τις προτάσεις μου της 6ης Μαΐου 2010 επί της αποφάσεως της 12ης Οκτωβρίου 2010, C-499/08, *Andersen* (Σύλλογη 2010, σ. I-9343, σημείο 54).

ενισχύσεων («διαφοροποίηση») ώστε να επιτευχθούν εξοικονομήσεις, με τις οποίες να μπορούν να χρηματοδοτηθούν μέτρα αγροτικής ανάπτυξης³².

71. Επιτρέποντας τη συμμετοχή στο εθνικό απόθεμα μόνον στους νεαρούς γεωργούς, οι οποίοι έλαβαν ήδη στήριξη κατά την εγκατάσταση στο πλαίσιο του κανονισμού 1698/2005, η ισπανική ρύθμιση συμβάλλει, συνεπώς, περαιτέρω στην αγροτική ανάπτυξη σύμφωνα με τους γενικούς στόχους της κοινής γεωργικής πολιτικής. Οι πιθανότητες επιτυχίας των γεωργών, οι οποίοι αξίζουν να τύχουν στηρίξεως και έλαβαν ήδη στήριξη στο πλαίσιο της πρώτης εγκαταστάσεώς τους, ενισχύονται περαιτέρω κατ' αυτόν τον τρόπο, ενώ ταυτοχρόνως διασφαλίζεται η ορθή και συνεκτική χρήση των ενισχύσεων της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

72. Επομένως, συντρέχει αντικειμενικός λόγος που πρέπει να αναγνωριστεί, ο οποίος μπορεί καταρχήν να δικαιολογήσει εν προκειμένω τη διαφορετική μεταχείριση των γεωργών, των οποίων η πρώτη εγκατάσταση πραγματοποιήθηκε στο πλαίσιο ενός προγράμματος αγροτικής ανάπτυξης βάσει του κανονισμού 1698/2005, έναντι άλλων νέων γεωργών.

73. Η Ελληνική Κυβέρνηση κρίνει ως απαράδεκτη άνιση μεταχείριση το γεγονός ότι το άρθρο 9, παράγραφος 2, στοιχείο b, του βασιλικού διατάγματος 1470/2007 λαμβάνει υπόψη μόνον τους νεαρούς γεωργούς, η πρώτη εγκατάσταση των οποίων

πραγματοποιήθηκε στο πλαίσιο ενός προγράμματος αγροτικής ανάπτυξης βάσει του κανονισμού 1698/2005, όχι όμως εκείνους, η πρώτη εγκατάσταση των οποίων πραγματοποιήθηκε βάσει του κανονισμού 1257/1999, ο οποίος περιέχει τους ίδιους όρους. Η Επιτροπή συμμερίσθηκε τις εν λόγω επιφυλάξεις κατά την επ' ακροατηρίου διαδικασία.

74. Το καθεστώς στήριξης του κανονισμού 1698/2005 αντικατέστησε, από 1ης Ιανουαρίου 2007, εκείνο του κανονισμού 1257/1999³³. Ως εκ τούτου, το έτος 2007 υπήρχαν γεωργοί, οι οποίοι ήταν τόσο νέοι, όσο και νεαρής ηλικίας και οι οποίοι είχαν λάβει στήριξη κατά την πρώτη εγκατάσταση στο πλαίσιο τους καθεστώτος στήριξης της Ευρωπαϊκής Ένωσης για την αγροτική ανάπτυξη, ωστόσο όχι βάσει του κανονισμού 1698/2005, όπως απαιτεί το άρθρο 9, παράγραφος 2, στοιχείο b, του βασιλικού διατάγματος, αλλά βάσει του προγενέστερου κανονισμού 1257/1999, ο οποίος περιείχε βασικά τα ίδια κριτήρια. Πρέπει επομένως να γίνει δεκτή η άποψη της Ελληνικής Κυβερνήσεως ότι δεν γίνεται αντιληπτό για ποιο λόγο το χρονικό σημείο της πρώτης εγκαταστάσεως μπορεί να αποτελεί αντικειμενικό λόγο βάσει του οποίου να μην επιτρέπεται η συμμετοχή τέτοιων γεωργών στο εθνικό απόθεμα.

75. Ερωτηθείσα σχετικώς, η Ισπανική Κυβέρνηση διευκρίνισε κατά την επ' ακροατηρίου συζήτηση, ότι ο Ισπανός νομοθέτης υποχρεούται κατά το εθνικό δίκαιο να παραπέμπει στον επίκαιρο κανονισμό της Ένωσης, δεν υφίσταται όμως δυσμενής διάκριση όσον αφορά το χρονικό σημείο της

32 — Βλ. την πέμπτη αιτιολογική σκέψη του κανονισμού 1782/2003, καθώς και την όγδοη και την ένατη αιτιολογική σκέψη του κανονισμού 73/2009 (παραταθέντες στην υποσημείωση 3).

33 — Βλ. άρθρα 93, παράγραφος 1, και 94, παράγραφος 1, καθώς και την εβδομηκοστή αιτιολογική σκέψη του κανονισμού 1698/2005.

εγκαταστάσεως. Τούτο επιβεβαιώθηκε εξάλλου και από την Coordinadora.

iii) Αποτροπή στρεβλώσεων της αγοράς και του ανταγωνισμού

76. Εναπόκειται στο εθνικό δικαστήριο να εξετάσει κατά πόσον το άρθρο 9, παράγραφος 2, στοιχείο b, του βασιλικού διατάγματος 1470/2007 συνεπάγεται εν προκειμένω πράγματι δυσμενή μεταχείριση. Αφενός, ενδέχεται να ελήφθησαν ήδη υπόψη οι συγκεκριμένες περιπτώσεις από προγενέστερα διατάγματα, αφετέρου, δεν αποκλείεται να εφαρμόστηκε η διάταξη αυτή κατά τέτοιον τρόπο ώστε να έγινε αντιληπτή η παραπομπή στον κανονισμό 1698/2005, ως παραπομπή επίσης στον κανονισμό 1257/1999.

79. Τέλος, σε ό,τι αφορά την τρίτη προϋπόθεση του άρθρου 42, παράγραφος 3, του κανονισμού 1782/2003, ήτοι την αποτροπή στρεβλώσεων της αγοράς και του ανταγωνισμού, ούτε προκύπτει, ούτε προβάλλεται ότι το άρθρο 9, παράγραφος 2, στοιχείο b, του βασιλικού διατάγματος 1470/2007 συνεπάγεται τέτοιες στρεβλώσεις.

77. Ανεξαρτήτως τούτου, εναπόκειται εξίσου στο αιτούν δικαστήριο να εξετάσει κατά πόσον συντρέχουν περιστάσεις οι οποίες καθιστούν προφανώς δυσανάλογο το να περιορίζεται η συμμετοχή των νέων γεωργών στο εθνικό απόθεμα στους νεαρούς γεωργούς, των οποίων η πρώτη εγκατάσταση πραγματοποιήθηκε στο πλαίσιο ενός προγράμματος αγροτικής ανάπτυξης βάσει του κανονισμού 1698/2005 (η ενδεχομένως του κανονισμού 1257/1999). Η δικογραφία δεν περιέχει στοιχεία που να επιρρωνύουν την άποψη αυτής.

78. Με την επιφύλαξη της εξετάσεως στην οποία πρέπει να προβεί το αιτούν δικαστήριο, διαπιστώνεται, επομένως, ότι το άρθρο 9, παράγραφος 2, στοιχείο b, του βασιλικού διατάγματος 1470/2007 σέβεται την αρχή της ίσης μεταχείρισης.

ε) Συμπέρασμα

80. Δεδομένου ότι στο πλαίσιο της μέχρι τώρα αναλύσεως ελήφθησαν ήδη υπόψη οι υπόλοιπες απαιτήσεις που επιβάλλει η νομολογία στη διακριτική ευχέρεια των κρατών μελών στα κράτη μέλη κατά την εφαρμογή του δικαίου της Ένωσης, συνάγεται το συμπέρασμα ότι, υπό την επιφύλαξη της εκ μέρους του αιτούντος δικαστηρίου εξετάσεως, το άρθρο 42, παράγραφος 3, του κανονισμού 1782/2003, δεν απαγορεύει σε κράτος μέλος να εφαρμόζει την προβλεπόμενη στη διάταξη αυτή δυνατότητα να χορηγεί σε νέους γεωργούς δικαιώματα ενιαίας ενισχύσεως από το εθνικό απόθεμα, μόνον επί νεαρών γεωργών, των οποίων η πρώτη εγκατάσταση πραγματοποιήθηκε στο πλαίσιο ενός προγράμματος αγροτικής ανάπτυξης βάσει του κανονισμού 1698/2005.

στ) Επί των υπολοίπων προϋποθέσεων του άρθρου 9, παράγραφος 2, στοιχείο b, του βασιλικού διατάγματος 1470/2007

81. Όπως ήδη αναφέρθηκε, το άρθρο 9, παράγραφος 2, στοιχείο b, του βασιλικού διατάγματος 1470/2007 απαιτεί επίσης να δραστηριοποιείται ο νεαρός γεωργός σε ορισμένο τομέα, ήτοι σε κάποιον από τους μνημονευόμενους στο παράρτημα VI του κανονισμού 1782/2003 τομείς, πλην του τομέα παραγωγής σπόρων για σπορά. Επιπλέον, ο νεαρός γεωργός δεν πρέπει να έχει ήδη λάβει δικαιώματα ενιαίας ενισχύσεως από το εθνικό απόθεμα.

82. Η μέχρι τώρα εξέταση κατέδειξε ότι το άρθρο 42, παράγραφος 3, του κανονισμού 1782/2003 παρέχει στα κράτη μέλη διακριτική ευχέρεια ως προς τις λεπτομέρειες της

κατανομής δικαιωμάτων ενιαίας ενισχύσεως από το εθνικό απόθεμα στους νέους γεωργούς. Στο πλαίσιο αυτό, τίποτα δεν εμποδίζει εκ των προτέρων ένα κράτος μέλος να αποφασίσει να λάβει υπόψη μόνον συγκεκριμένους γεωργικούς τομείς. Απόκειται στο αιτούν δικαστήριο να εξετάσει, ενδεχομένως, κατά πόσον αυτό μπορεί να συνιστά παραβίαση, ιδίως, της αρχής ίσης μεταχείρισης. Η δικογραφία δεν περιέχει στοιχεία που να επιρρωνύουν το παραπάνω.

83. Όσον αφορά την περαιτέρω προϋπόθεση να μην έχει ήδη λάβει ο νεαρός γεωργός δικαιώματα ενιαίας ενισχύσεως από το εθνικό απόθεμα, είναι προφανώς συμβατό προς την έννοια και τον σκοπό του εθνικού αποθέματος, το να μην μπορεί ο γεωργός, ο οποίος υπάγεται ήδη στο καθεστώς ενιαίας ενισχύσεως, να λάβει, ως «νέος» γεωργός, και άλλα δικαιώματα ενιαίας ενισχύσεως από το εθνικό απόθεμα.

V — Πρόταση

84. Κατά συνέπεια, προτείνω στο Δικαστήριο να απαντήσει στο προδικαστικό ερώτημα που υπέβαλε το Tribunal Supremo ως εξής:

Υπό την επιφύλαξη της εκ μέρους του αιτούντος δικαστηρίου εξετάσεως, το άρθρο 42, παράγραφος 3, του κανονισμού 1782/2003 δεν απαγορεύει σε κράτος μέλος να εφαρμόζει την προβλεπόμενη στη διάταξη αυτή δυνατότητα να χορηγεί σε νέους

γεωργούς δικαιώματα ενιαίας ενισχύσεως από το εθνικό απόθεμα μόνον επί νεαρών γεωργών των οποίων η πρώτη εγκατάσταση πραγματοποιήθηκε στο πλαίσιο ενός προγράμματος αγροτικής ανάπτυξης βάσει του κανονισμού 1698/2005.